

MINISTERSTVO PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

INŠPEKCIA V SOCIÁLNYCH VECIACH

Číslo spisu: 17550/2023-M_ODPISVBA

Číslo záznamu: 109404/2023

PROTOKOL O VÝSLEDKU DOZORU

PRI VYKONÁVANÍ OPATRENÍ SOCIÁLNOPRÁVNEJ OCHRANY DETÍ A SOCIÁLNEJ KURATELY

ÚRAD PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY PEZINOK

Na základe poverenia č. 13/2023/OivSPODaSK, zo dňa 6. 4. 2023, vykonali poverení zamestnanci Inšpekcie v sociálnych veciach Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „ISV“) dozor podľa ustanovenia § 2 ods. 1 písm. a) tretieho bodu zákona č. 345/2022 Z. z. o inšpekcii v sociálnych veciach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o inšpekcii v sociálnych veciach“) nad dodržiavaním zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 305/2005 Z. z.“) v rozsahu plnenia povinností pri vykonávaní opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa ustanovenia § 73 ods. 2 písm. e) deviateho bodu a ustanovenia § 3 ods. 3 zákona č. 305/2005 Z. z.:

- zhodnotiť situáciu dieťaťa a rodiny, posúdiť možnosti rodičov, ďalších príbuzných a iných blízkych osôb dieťaťa riešiť situáciu dieťaťa a rodiny na účely určenia miery ohrozenia dieťaťa a určiť mieru ohrozenia dieťaťa a
- pri voľbe a uplatňovaní opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately ako prvoradé hľadisko zohľadňovať najlepší záujem dieťaťa,

dozorovaným subjektom podľa ustanovenia § 2 ods. 2 písm. c) zákona o inšpekcii v sociálnych veciach Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Pezinok, Moyzesova 2, 902 01 Pezinok, IČO: 30794536 (ďalej len „úrad“ alebo „dozorovaný subjekt“) pre deti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „deti“).

ISV začala dozor nad dodržiavaním zákona č. 305/2005 Z. z. pri sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele voči úradu na základe oznámenia doručeného ISV podľa ustanovenia § 5 zákona o inšpekcii v sociálnych veciach.

Dozor začal dňa 12. 4. 2023 a dozorovaným obdobím bol čas od 1. 10. 2022 do 12. 4. 2023.

Podľa ustanovenia § 4 ods. 1 zákona o inšpekcii v sociálnych veciach sa pri výkone dozoru postupuje primerane v súlade so základnými pravidlami kontrolnej činnosti podľa zákona č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o kontrole v štátnej správe“), jeho ustanovení § 8 až § 13, ak samotný zákon o inšpekcii v sociálnych veciach neustanovuje inak.

Poverení zamestnanci ISV v rozsahu zameranom na predmet dozoru využili oprávnenia podľa ustanovenia § 11 zákona o kontrole v štátnej správe a vyžiadali si od dozorovaného subjektu spisovú dokumentáciu detí¹ (ďalej len „spisová dokumentácia“). Vo svojich zisteniach teda vychádzali z takto získaných informácií.

¹ Číslo spisu v IS DMS: [REDAKOVANÉ]

ZISTENÉ NEDOSTATKY

DOZOROM BOLO ZISTENÉ, ŽE DOZOROVANÝ SUBJEKT SI NESPLNIL POVINNOSŤ
PODĽA USTANOVENIA

§ 3 ODS. 3 A § 73 ODS. 2 PÍSM. E) DEVIATEHO BODU ZÁKONA Č. 305/2005 Z. Z.

Podľa ustanovenia § 73 ods. 2 písm. e) deviateho bodu zákona č. 305/2005 Z. z. orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately zhodnocuje situáciu dieťaťa a rodiny, posudzuje možnosti rodičov, ďalších príbuzných a iných blízkych osôb dieťaťa riešiť situáciu dieťaťa a rodiny na účely určenia miery ohrozenia dieťaťa a určiť mieru ohrozenia dieťaťa.

Vyhláška Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 103/2018 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 103/2018 Z. z.“) špecifikuje, že sa miera ohrozenia dieťaťa určuje a prehodnocuje na základe zhodnotenia situácie dieťaťa a rodiny a posúdenia možností rodičov a podľa závažnosti vyhodnotenej situácie dieťaťa sa miera ohrozenia dieťaťa určuje ako situácia **bez ohrozenia dieťaťa**, ako **nízka miera ohrozenia dieťaťa**, ako **stredná miera ohrozenia dieťaťa** alebo ako **vysoká miera ohrozenia dieťaťa**.

Situácia bez ohrozenia dieťaťa sa určuje ak život, zdravie, priaznivý psychický vývin, fyzický vývin alebo sociálny vývin dieťaťa nie sú ohrozené. V tomto prípade sa plán sociálnej práce s dieťaťom a jeho rodičom alebo osobou, ktorá sa osobne stará o dieťa (ďalej len „plán sociálnej práce“) nevyhotovuje.

Nízka miera ohrozenia dieťaťa znamená, že je alebo aj môže byť priaznivý psychický vývin, fyzický vývin alebo sociálny vývin dieťaťa ohrozený a je potrebné sledovať vývoj situácie dieťaťa a opakovane prehodnotiť mieru ohrozenia dieťaťa.

Stredná miera ohrozenia dieťaťa sa určuje, ak je priaznivý psychický vývin, fyzický vývin alebo sociálny vývin dieťaťa ohrozený a je potrebné vo zvýšenej miere sledovať vývoj situácie dieťaťa a opakovane prehodnotiť mieru ohrozenia dieťaťa.

Vysoká miera ohrozenia dieťaťa sa určuje, ak sa dieťa ocitlo bez akejkoľvek starostlivosti alebo sú život, zdravie, priaznivý psychický vývin, fyzický vývin alebo sociálny vývin dieťaťa vážne ohrozené a je potrebné vykonať úkony na zabezpečenie náhradného rodinného prostredia alebo na zabezpečenie prijatia dieťaťa do centra pre deti a rodiny alebo opatrenia podľa ustanovenia § 27 zákona č. 305/2005 Z. z. a/ alebo ak sú život, zdravie, priaznivý psychický vývin, fyzický vývin alebo sociálny vývin dieťaťa vážne ohrozené a je potrebné sústavne sledovať vývoj situácie dieťaťa a priebežne prehodnocovať mieru ohrozenia dieťaťa.

Miera ohrozenia dieťaťa v rodinnom prostredí alebo v náhradnom rodinnom prostredí sa určuje a prehodnocuje, aj ak je dieťa umiestnené v zariadení na výkon rozhodnutia súdu. Miera ohrozenia je určená individuálne vo vzťahu ku konkrétnemu dieťaťu a to aj v prípade

súrodencov. Spisová dokumentácia potom obsahuje informácie okrem iného o miere ohrozenia dieťaťa a odôvodnenie jej určenia, o členovi rodiny alebo inej blízkej osobe a o subjekte, ktorý sa priamo podieľal na zhodnotení situácie dieťaťa a rodiny.

Zhodnotenie situácie dieťaťa a rodiny, posúdenie možnosti rodičov, ďalších príbuzných a iných blízkych osôb dieťaťa riešiť situáciu dieťaťa a rodiny na účely určenia miery ohrozenia dieťaťa je celkom iste komplexnou aktivitou, ktorá nutne pozostáva zo systematického i cieleného získavania informácií a priebežného ako aj ad hoc vyhodnocovania týchto informácií. Dôležitosť výkonu/ realizácie tejto zákonom č. 305/2005 Z. z. danej povinnosti orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately je jednoznačne určená tým, že od splnenia si tejto zákonom danej povinnosti sa nutne odvíja ďalší postup orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pri výkone opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej len „opatrenia SPODaSK“).

Podľa ustanovenia § 3 ods. 3 zákona č. 305/2005 Z. z. je prvoradým hľadiskom pri voľbe a uplatňovaní opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately najlepší záujem dieťaťa, na určovanie a posudzovanie ktorého sa uplatňuje zásada o záujme dieťaťa podľa zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 36/2005 Z. z.“).

Pri posudzovaní najlepšieho záujmu dieťaťa je nutné vnímať každé jedno dieťa ako jedinečné a zohľadňovať starostlivosť o dieťa, bezpečie a stabilitu jeho prostredia, možné vystavenie konfliktu lojality, rozvíjanie súrodeneckých väzieb ako aj väzieb s rodičmi. Určujúcim kritériom pri posudzovaní najlepšieho záujmu dieťaťa je takto konkrétna situácia dieťaťa, jeho potreba a individuálne charakteristiky. Orgány verejnej správy sú povinné subsumovať záujem dieťaťa do každého konania, resp. nekonania a v každom štádiu svojho postupu ho konzistentne uplatňovať. Úrad je povinný integrovať záujem dieťaťa do vykonávaných opatrení SPODaSK. V článku 5 zákona č. 36/2005 Z. z. je demonštratívny a súčasne nehierarchickým spôsobom uvedený výpočet kritérií – prvkov záujmu dieťaťa.

Najlepší záujem dieťaťa musí byť riadne integrovaný a konzistentne uplatňovaný v každej etape, kroku, postupoch a v rozhodovaní dozorovaného subjektu pri voľbe a uplatňovaní opatrení SPODaSK a plnení zákonných povinností podľa ustanovení zákona č. 305/2005 Z. z.

Zohľadňovať najlepší záujem dieťaťa znamená prijímať a vykonávať opatrenia SPODaSK s ohľadom na okolnosti konkrétneho prípadu, individuálne charakteristiky dotknutého dieťaťa ako je vek, pohlavie, stupeň zrelosti, skúsenosti, ako i sociálne prostredie, v ktorom dieťa žije, a kvalita vzťahov dieťaťa s rodičmi.

- „Uvedol, že ak nepríde k náprave z hygienického hľadiska a starostlivosti zo strany matky, bude trvať na zverení maloletých detí do svojej osobnej starostlivosti.“
 - „... medzi rodičmi je veľmi zlá komunikácia, poväčšine prebieha len formou SMS a týka sa výlučne maloletých detí, hygieny a úrovne starostlivosti“,
 - „... konflikt medzi rodičmi je pre deti hrozbou, nakoľko dlhodobý konflikt môže viesť k rôznym psychickým problémom až psychiatrickým diagnózam, k vážnym somatickým problémom, ale aj k poruchám správania sa maloletých“.
 - „Vzhľadom na závažnosť podaného trestného oznámenia vo veci trestného činu [redacted] oznámeného úradu dňa 18. 4. 2022, prihliadnuc na tvrdenia matky [redacted] veľmi protichodné tvrdenia medzi rodičmi odporúčame doplnenie dokazovania znalcom z odboru psychológie, odvetvie klinický psychológ pre deti a dospelých, s prizvaním psychiatra pre oboch rodičov i maloletých“.
3. Situáciou bez ohrozenia dieťaťa je taká situácia, keď život, zdravie ani vývin (psychický, fyzický a sociálny) dieťaťa nie sú ohrozené. Ide pritom o záver úradu, ktorý musí byť nutne v danom čase, v konkrétnej situácii a voči jednotlivému dieťaťu náležite zistený a odôvodnený.
4. Zo spisovej dokumentácie nijako nevyplýva, ako úrad narábal s informáciami vyššie uvedenými tak, že určil mieru ohrozenia detí ako „bez ohrozenia“. Úrad takto pri zhodnotení nedostatočne zistil, preveril a zohľadnil skutočnú situáciu detí. Na účely určenia miery ohrozenia dieťaťa iba formálne zhodnocoval situáciu detí a rodiny, či posudzoval možnosti rodičov, ďalších príbuzných a iných blízkych osôb detí riešiť ich situáciu. Následne úrad aj takto „formálne“ určil mieru ohrozenia, teda vytvoril dokument takto pomenovaný, čo však nie je možné vyhodnotiť/ považovať za splnenie si zákonnej povinnosti, keďže ani tento dokument vytvorený úradom neobsahuje odôvodnenie, či úvahu/ závery úradu o informáciách, ktoré získal vlastnou činnosťou, či mal k dispozícii. Je možné dokonca i uvažovať o tom, že na základe informácií zo spisovej dokumentácie, správy úradu pre súd, kde dokonca sám úrad konštatuje možné ohrozenie detí, či navrhuje doplnenie dokazovania v súdnom konaní, by miera ohrozenia mala byť určená aspoň ako „nízka miera ohrozenia“, ktorá sa určuje, ak je alebo aj iba môže byť priaznivý psychický vývin, fyzický vývin alebo sociálny vývin dieťaťa ohrozený a je teda potrebné sledovať vývoj situácie dieťaťa a opakovane prehodnotiť mieru ohrozenia dieťaťa.

II. NESPLNENIE POVINNOSTI PODĽA USTANOVENIA § 3 ODS. 3 ZÁKONA Č. 305/2005 Z. Z.

Z odôvodnenia nedostatkov zistených dozorom podľa ustanovenia § 73 ods. 2 písm. e) deviateho bodu zákona č. 305/2002 Z. z., a teda nesplnenia si povinnosti zhodnocovania situácie dieťaťa, posudzovania možnosti zainteresovaných subjektov riešiť situáciu dieťaťa a rodiny na účely určenia miery ohrozenia a určenie miery ohrozenia detí vyplýva, že dozorovaný subjekt si nesplnil ani povinnosť podľa ustanovenia § 3 ods. 3 zákona č. 305/2005 Z. z., podľa ktorého je pri voľbe a uplatňovaní opatrení SPODaSK prvoradým hľadiskom najlepší záujem dieťaťa.

1. V spisovej dokumentácii úrad eviduje záznam, v ktorom otec poukazuje na nedostatočne zabezpečenú zdravotnú starostlivosť matkou, nedodržiavanie pokynov lekárov, hlavne pri starostlivosti o chrup detí, s čím sa mal úrad následným vykonaním opatrení SPODaSK vysporiadať, nielen ich zobrať na vedomie. Otázka zdravotného stavu detí a rozdielnosť v postojoch rodičov ako ju riešiť, bola jednou z hlavných príčin sťaženej komunikácie, resp. nekomunikácie rodičov a malo zásadný vplyv na nehody medzi rodičmi, ktoré priamo aj nepriamo zasahovali do duševného, telesného a citového vývinu detí. Vyjadrenie matky detí, ktorá úradu pri šetrení v prirodzenom rodinnom prostredí dňa 3. 10. 2022, uviedla, že otec fotí [REDAKOVANÉ] vždy keď deti k otcovi prídu, [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] otec „[REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]“, hľadal [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] úrad zaznamenal ale nevenoval oznamným a podstatným skutočnostiam v každodennom živote detí náležitú pozornosť. [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]. Úrad len prevzal [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] nezohľadnil ho a oznámil zistené informácie v správe kolízneho opatrovníka súdu, zo dňa 5. 10. 2023, bez posudzovania získaných informácií vo vzťahu k ďalším atribútom najlepšieho záujmu dieťaťa, ako je atribút ohrozovania vývinu dieťaťa zásahmi do dôstojnosti, vývinu dieťaťa, zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity dieťaťa.
2. Zabezpečiť najlepší záujem dieťaťa znamená prijímať a vykonávať opatrenia SPODaSK s ohľadom na okolnosti konkrétneho prípadu, individuálne charakteristiky dotknutého dieťaťa, ako je vek, pohlavie, stupeň zrelosti, skúsenosti, ako i sociálne prostredie, v ktorom dieťa žije, a kvalita vzťahov dieťaťa s rodičmi.
3. ISV konštatuje, že v spisovej dokumentácii sa v dozorovanom období nenachádzali najmä záznamy o vykonaných opatreniach SPODaSK na preverenie získaných informácií [REDAKOVANÉ] matky a otca – a teda úrad pri voľbe a uplatňovaní opatrení SPODaSK nevychádzal z hľadiska najlepšieho záujmu dieťaťa, na posudzovanie ktorého sa uplatňuje zásada o záujme dieťaťa podľa ustanovenia čl. 5 zákona č. 36/2005 Z. z. a teda pri voľbe a uplatňovaní opatrení SPODaSK nezohľadňoval úroveň starostlivosti o deti; bezpečie detí; ako aj bezpečie a stabilitu prostredia, v ktorom sa deti zdržiavali; okolnosti, ktoré súviseli so zdravotným stavom detí; ochranu dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu detí; ohrozenie vývinu detí zásahmi do ich dôstojnosti; ako ani podmienky na vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami.

ZÁVER

Na základe zistených nedostatkov bol vypracovaný protokol o výsledku dozoru.

V Bratislave dňa 06. 11. 2023

Za Inšpekciu v sociálnych veciach Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky:

[Redacted signature]

[Redacted signature]

[Redacted signature]

[Redacted signature]

